

Принципи стилізації в сучасному декоративному мистецтві

Анотація. У статті розглянуто основні принципи стилізації в сучасному декоративному мистецтві, зокрема: принцип узагальнення форми, принцип трансформації форми, принцип ритмічної організації, принцип декоративності кольору, принцип орнаментальності та принцип символічності. Проаналізовано їх застосування в різних сферах декоративного мистецтва – від графічного дизайну до текстилю та скульптури. Визначено сучасні тенденції стилізації, які характеризуються синтезом традиційних технік та інноваційних підходів: мінімалізм і лаконічність, еклектичне поєднання стилів, технологічні інновації та експерименти з матеріалами, екологічна спрямованість. Обґрунтовано, що стилізація в сучасному декоративному мистецтві виступає не лише як формальний прийом, а як спосіб художнього мислення, що дозволяє осмислювати та перетворювати реальність, створюючи нові естетичні цінності та зміст.

Ключові слова: декоративне мистецтво, стилізація, принципи стилізації, узагальнення форми, трансформація форми, ритмічна організація, декоративність кольору, орнаментальність, символічність, сучасні тенденції.

Annotation. The article examines the main principles of stylization in modern decorative art, in particular: the principle of generalization of form, the principle of transformation of form, the principle of rhythmic organization, the principle of decorative color, the principle of ornamentality and the principle of symbolism. Their application in various areas of decorative art is analyzed – from graphic design to textiles and sculpture. Modern trends in stylization are identified, which are characterized by the synthesis of traditional techniques and innovative approaches: minimalism and laconicism, an eclectic combination of styles, technological innovations and experiments with materials, and an ecological orientation. It is substantiated that stylization in modern decorative art acts not only as a formal technique, but as a way of artistic thinking that allows us to comprehend and transform reality, creating new aesthetic values and content.

Keywords: decorative art, stylization, principles of stylization, generalization of form, transformation of form, rhythmic organization, decorative color, ornamentality, symbolism, modern trends.

У сучасному світі декоративне мистецтво постійно розвивається, створюючи нові форми та напрями, проте його основа – стилізація – залишається незмінною. Стилiзація як художній метод трансформації реальних об'єктів у декоративні форми виступає фундаментальним принципом декоративно-ужиткового мистецтва [6]. Твір набуває декоративності у контексті спрощення форми об'єктів, використання активних контрастів кольорів, введення декоративного контуру та інших прийомів. Формування в ньому стилю відбуватиметься лише за умови цілісності всіх компонентів [5].

Стилiзована композиція повинна мати композиційний центр або домінуючу. Стилiзація характеризується виокремленням одного головного елемента, який привертає увагу і навколо якого вибудовується композиція, що об'єднує всі компоненти. Для стилізації властиве спрощення предметів до символів і силуетів. Або, навпаки, на основі ускладнення форми та насичення декоративними деталями відповідно до основної ідеї побудови композиції вона сприяє створенню єдиного композиційного ансамблю [9, с. 18].

Розглянемо основні принципи стилізації та їх застосування в сучасних

декоративних практиках.

Стилізація – це творчий метод, який полягає в переробленні природних форм відповідно до естетичних потреб і функціональних вимог твору декоративного мистецтва. Вона передбачає переосмислення та трансформацію натуральних форм, виділення найхарактерніших рис зображеного об'єкта та їх перетворення відповідно до певних законів декоративного мистецтва.

На відміну від натуралістичного відтворення дійсності, стилізація дозволяє художнику підкреслити суть предмету через узагальнення та перетворення, створюючи таким чином новий художній образ, виразніший і символічніший. Цей процес передбачає не лише спрощення форми, а й збагачення її новим змістом, надання їй певної виразності та декоративності.

Серед принципів стилізації в сучасному декоративному мистецтві ми виокремлюємо, на нашу думку, такі основні:

1. Принцип узагальнення форми. Узагальнення передбачає відмову від деталізації та виявлення найхарактерніших рис об'єкта. У сучасному декоративному мистецтві цей принцип активно використовується в графічному дизайні, виготовленні декоративного панно, настінному живописі, кераміці та гончарстві, текстильному дизайні, скульптурі та об'ємних декоративних об'єктах. Художники свідомо спрощують форму, відкидаючи другорядні деталі, які не мають смислового та емоційного навантаження, залишаючи лише ті елементи, які забезпечують впізнаваність і виразність образу. Наприклад, у сучасних декоративних композиціях рослинні мотиви часто представлені у вигляді лаконічних силуетів або контурів, які миттєво розпізнаються глядачем, але створені без натуралістичної деталізації.

2. Принцип трансформації форми. Трансформація форми сприяє зміні пропорцій, масштабів, конфігурації об'єкта з акцентом на його декоративні якості. У сучасному мистецтві цей принцип проявляється через деформацію, збільшення характерних ознак, зміну співвідношень частин об'єкта. Сучасні митці часто вдаються до свідомого порушення анатомічних пропорцій, зміщення акцентів, використання гіперболізації для створення виразнішого декоративного образу. Це особливо помітно в керамічних виробих, текстильному дизайні, декоративній скульптурі.

3. Принцип ритмічної організації. Ритм у декоративному мистецтві – це закономірне чергування і повторення елементів композиції. Сучасні декоративні твори часто будуються на складних ритмічних схемах, які створюють особливу динаміку та виразність. Нині художники експериментують з різними видами ритмів – від простих лінійних до складних радіальних і спіральних. Ритмічна організація елементів може підкреслювати структуру виробу, створювати ілюзію руху, формувати емоційний настрій композиції.

4. Принцип декоративності кольору. Колір у стилізованих творах перестає бути натуралістичним і набуває умовного, символічного характеру. Сучасні художники декоративного мистецтва використовують активно локальні, насичені кольори, контрастні поєднання, часто відходячи від природного колориту об'єктів. У сучасному декоративному мистецтві є тенденція до використання обмеженої кольорової палітри, що сприяє цілісності композиції та посилює її декоративний ефект. Монохромні рішення, контрастні поєднання, градієнтні переходи – все це стає особливістю художньої виразності в руках майстрів.

5. Принцип орнаментальності. Орнаментальність як принцип стилізації забезпечує використання повторюваних елементів, які створюють декоративний візерунок. У сучасному декоративному мистецтві орнамент переживає своєрідне відродження, проявляючись у нових формах і контекстах. Сучасні митці звертаються до традиційних орнаментальних мотивів, переосмислюючи їх у контексті сучасних естетичних тенденцій. При цьому орнаментальні елементи

можуть використовуватися як для заповнення форми, так і для створення самостійних композицій.

6. Принцип символічності. Символічність у стилізації проявляється через наділення декоративних форм додатковими змістовими значеннями. Сучасні декоративні твори часто містять закодовані повідомлення, звертаються до архетипів, міфологічних образів, використовують універсальні символи. Цей принцип особливо яскраво проявляється в сучасному ювелірному мистецтві, кераміці, текстилі, де традиційні символи підтримують нове життя в контексті сучасного світосприйняття. Митці створюють складні системи видимих метафор, які вимагають від глядача активного інтелектуального та емоційного включення.

Аналіз актуальних художніх практик свідчить про те, що сучасні тенденції стилізації в декоративному мистецтві характеризуються синтезом традиційних технік узагальнення форми та інноваційних підходів до трансформації візуальних образів, що дозволяє художникам створювати композиції з високим рівнем художньої виразності при збереженні концептуальної глибини. З-поміж основних сучасних тенденцій стилізації в декоративному мистецтві ми виокремлюємо:

- мінімалізм і лаконічність – художники свідомо обмежують кількість деталей, обираючи прості геометричні форми, створюючи виразні образи мінімальними засобами. Ця тенденція проявляється в різних видах декоративного мистецтва – від кераміки та скла до текстилю та ювелірних виробів. Лаконічність форми часто компенсується подальшою продуманою фактурою, витонченою колористикою, що створює особливу естетику «складної простоти»;

- еkleктичне поєднання стилів. Сучасне декоративне мистецтво характеризується свободою в поєднанні різних стильових напрямів. Художники активно звертаються до історичних стилів, етнічних мотивів, поєднуючи їх із сучасною естетикою. Така еkleктика дозволяє створити оригінальні декоративні рішення, в яких традиційні мотиви отримують нового звучання. Наприклад, народні орнаменти можуть поєднуватися з геометричною абстракцією, класичні декоративні елементи – з футуристичними формами;

- технологічні інновації та експерименти з матеріалами. Сучасні технології значно розширюють можливості декоративного мистецтва. Художники експериментують з новими матеріалами, техніками, використовують цифрові технології для створення декоративних ефектів. 3D-моделювання, лазерне різання, цифровий друк – все це стає інструментами в руках сучасних художників декоративного мистецтва. При цьому технологічні інновації не витісняють традиційні ручні техніки, а доповнюють їх, створюючи нові можливості для стилізації;

- екологічна спрямованість. Сучасні художники все частіше звертаються до теми взаємовідносин людини і природи, до вибору екологічних матеріалів, до органічних форм. Стилiзація природних форм набуває нового звучання в контексті екологічної проблематики. Художники не просто переробляють природні мотиви, а й осмислюють їх як частину глобальної екосистеми, яку необхідно зберегти.

Отже, принципи стилізації в сучасному декоративному мистецтві відображають складний баланс між традицією та інновацією, між спадковістю культурних форм і пошуком нових виразних засобів. Стилiзація залишається фундаментальним методом декоративного мистецтва, проте її застосування еволюціонує відповідно до змін в естетичних уподобаннях, технологічних можливостях і культурному контексті.

Сучасні митці розширюють межі стилізації, поєднуючи різні принципи та прийоми, експериментуючи з формою, кольором, фактурою. Стилiзація в сучасному декоративному мистецтві виступає не просто як формальний прийом, а як спосіб художнього мислення, який дозволяє осмислювати та перетворювати реальність,

створюючи нові естетичні цінності та зміст. У цьому процесі особливого значення набуває творча індивідуальність художника, його здатність до оригінальної інтерпретації форми та створення власного декоративного стилю.

Список використаних джерел:

1. Кириченко О. Категорія художнього образу як проблема естетичного освоєння світу в процесі творчої діяльності студентів художньо-графічного відділення. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки*. Кіровоград, 2016. Вип. 147. С. 77-81.

2. Марущак О.В., Василько В.О., Давидюк А.В., Микитин А.Я., Черненко Д.С. Форма як засіб виразності у створенні художнього образу в образотворчому мистецтві. *Modern directions of scientific research development. Proceedings of the 12th International scientific and practical conference*. BoScience Publisher (May 18-20, 2022). Chicago, USA. 2022. Pp. 602-610.

3. Марущак О.В., Довженко М.В., Мудрак Н.В. Стилзація та декоративна інтерпретація як особливий вид художньої творчості. *Проектування змісту і технологій художньо-графічної підготовки та художньо-творчої діяльності здобувачів вищої освіти (студентів) і молодих учених: збірник наукових праць / С.Д. Цвілик (голова) [та ін.]*. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2024. Вип. 3. С. 34-39.

4. Марущак О.В., Кравець В.М., Мудрак Н.В. Декоративний рисунок як універсальний інструмент умовно-декоративного сприйняття світу. *Актуальні питання науки, освіти і суспільства: теорія і практика: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (м. Умань, 28 жовтня 2022 р.): у 2 ч*. Умань: ЦФЕНД, 2022. Ч. 1. С. 73-74.

5. Марущак О.В., Масюк В.О. Декоративність як форма організації художнього образу. *Сучасні тенденції підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр.* Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2022. Вип. 5. С. 187-192.

6. Марущак О.В., Романенко С.В., Будикіна Б.С., Павловська Є.А. Художньо-образна мова формування декоративної композиції. *Scientific Research: Theoretical Foundations and Practical Applications. Proceedings of the VII International scientific and practical conference. (January 24-26, 2024) Vienna, Austria, International Scientific Unity*. 2024. Pp. 57-61.

7. Марущак О.В., Соловей В.В., Давидюк А.В., Хуан Чжічунь, Заєць Л.В. Створення художнього образу виробів декоративно-ужиткового мистецтва у проєктно-художній діяльності. *Innovative development of science, technology and education. Proceedings of the 4th International scientific and practical conference*. Perfect Publishing. Vancouver, Canada. 2024. Pp. 466-476.

8. Соловей В.В., Марущак О.В., Лукова О.М., Багрій Д.С. Навчання майбутніх учителів трудового навчання та технологій основам композиції у декоративно-ужитковому мистецтві. *Сучасні технології підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр.* Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2021. Вип. 3. С. 22-28.

9. Марущак О.В., Мудрак Н.В., Мельник Ю.І. Особливості створення стилізованої композиції з елементами архітектури та пейзажу. *Modern Systems of Science and Education in the European Union and World: Materials of the V International*

Research and Practical Internet Conference (January, 27, 2024): collection of abstracts [for the general ed. PhD Serhii Onyshchenko]. Zdar nad Sazavou: «DEL c.z.», 2024. P. 18-20.